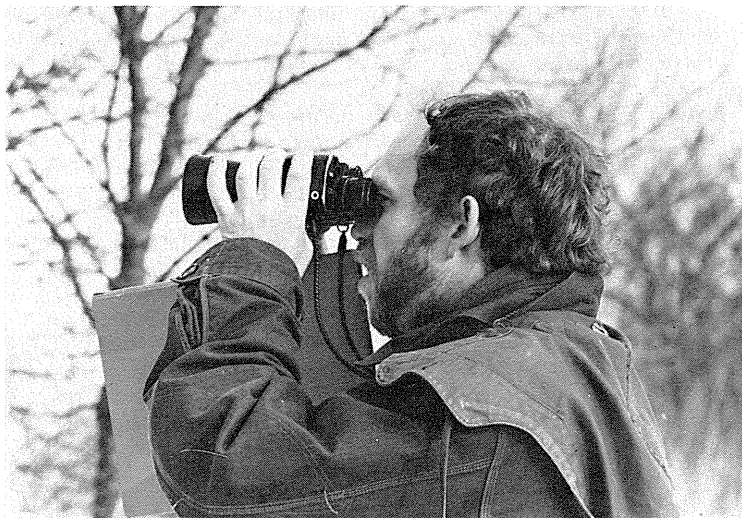

Personalia

FLEMMING RATH CHRISTENSEN

17. april 1951 – 11. august 1984

Natten mellem den 10. og 11. august 1984 blev Flemming Christensen i Malling syd for Århus dræbt af en hasarderet kørende, modgående bil i en tragisk og meningsløs færdselsulykke, da han fra naturreservatet Vorsø i Horsens Fjord var på vej hjem til Århus for at deltage i sin fars fødselsdag i week-enden.

Til trods for, at Flemming kun blev 33 år, har han ved sin indsats i ornitologisk feltarbejde og undersøgelsesvirksomhed udrettet så meget, at betydningen af hans arbejde overstiger, hvad de fleste amatører når i et helt liv.

Flemming startede i midten af 1960'erne som mange af sine samtidige fra Århus sin naturinteresse indenfor rammen af Østjysk Biologisk Forening. I begyndelsen af 70'erne startede han sit stærke engagement i ringmærkningsarbejdet ved mærkning af bl.a. Hættemåger i Brabrand Sø (som han fortsatte til det sidste) samt i DOF's vandstøregruppe og Ternegruppen.

Efter at være blevet udlært som tømrer tog Flemming konstruktør-uddannelse i Horsens, men ansættelsesmulighederne var som følge af den voksende arbejdsløshed ikke gode. Det pinte Flemming at være uden fast arbejde, men han forstod på den anden side gennem sit stærke naturengagement altid at skabe sig en aktiv og meningsfyldt tilværelse.

I 1976 aftjente Flemming sin værnepligt som udstationeret ved Vildtbiologisk Station på Kalø, og hans interesse for stationens arbejde med optællinger og ringmærkning medførte, at han også i årene, der fulgte, ofte frivilligt tilbød sin hjælp til disse opgaver.

Fra 1977 blev han valgt til bestyrelsen for DOF's lokalafdeling i Århus amt, hvor han var en punktlig og værdsat kasserer, der bl.a. også påtog sig alt det

praktiske arbejde ved lokalbladet »Sørvnens« udgivelse.

I midten af 1970'erne begyndte Flemming at assistere ved de af Naturfredningsrådet startede skarvundersøgelser på det videnskabelige reservat Vorsø, og fra 1978 varetog han for fredningsstyrelsen den forsøgmæssige sølvmågebekæmpelse og dertil knyttede ringmærkninger og optællinger på de videnskabelige reservater Hirsholmene og Græsholmen ved Christiansø.

Selv føler jeg grund til at fremhæve det nære, personlige samarbejde, som jeg i forbindelse med Skarvundersøgelserne – primært på Vorsø-reservatet – havde med Flemming i et stigende omfang gennem de sidste næsten 10 år.

Flemming var en uvurderlig støtte i dette projekt. Det var ham, som udtænkte og konstruerede vore observationstårne og andre anlæg. Det var ham, der var en stærk drivkraft bag det store ringmærkningsprogram, som nu er nær afslutningen, og som det var planen, at han og jeg sammen skulle foretage en bearbejdning af.

Han var direkte medvirkende til, at der siden midten af 1970'erne er blevet ringmærket godt 9000 skarvunger i danske kolonier, og at 7.500 af disse siden 1977 også er blevet forsynet med plastic-farveringe med individuelle numre.

Flemming var ikke nogen stor skribent eller taler, og det lå ikke til ham at føre sig imponerende frem. Men bag hans beskedne og relativt fåmælte fremtræden lå til gengæld nogle dybt forankrede, menneskelige kvaliteter.

Flemming havde en principfast, og undertiden forbløffende kritisk holdning til, hvilke værdier her i livet, han ville bruge sine kræfter og sin tid på. Han besad desuden en utrolig udholdenhed og fysisk styrke samt trofasthed overfor en gang truffne aftaler

og afgivne løfter. Og han var populær overalt hvor han færdedes.

Disse evner sammen med hans flid og påpasselighed gjorde ham til trods for sin unge alder til noget nær en institution indenfor de felter, hvor han havde valgt at lægge sine kræfter.

Flemming Christensens virksomhed markerede sig ikke ved artikler i dette tidsskrift, men hans engagement i og arbejde med ynglefugleoptællinger, flytællinger, ringmærkning og andet, undertiden rutinepræget feltarbejde, har skabt forudsætning for, at der både nu og fremover kan tilvejebringes meget værdifuld viden om det fugleliv og den natur, som Flemming satte så højt.

Poul Hald-Mortensen

FINN DALBERG PETERSEN
21. januar 1944 – 12. august 1984

Finn Dalberg Petersen døde den 12. august 1984. Han blev kun 40 år, og hans pludselige død kom derfor som et chok for alle os der kendte ham og holdt af ham. Han havde kun sjældent haft en sygedag, og selv anede han næppe at der var noget i vejen med hans helbred.

I Dansk Ornitologisk Forening, som han blev medlem af i 1964, var Finn kendt som »Dalle«. »Dalle« var bestemt ikke noget øgenavn, og da han selv havde accepteret det fuldstændigt – han underskrev tit sine breve med det – har jeg fundet det mest naturligt at omtale ham på denne måde.

Dalles interesse for naturen gik helt tilbage til skoleårene i Nyborg. I slutningen af 1950'erne udviklede der sig her et kuld dygtige ornitologer med Jørgen Rabøl i spidsen, og vi andre, der var nogle år yngre, blev derfor hurtigt sporet ind på fugle og fugletræk efter en mere diffus start i den lokale naturhistoriske forening. Det var fuglene der trak, – det var her der skete noget og var viden og inspiration at hente. I årene 1961 til 1965 blev fugletrækket over Nyborg derfor fulgt med glød og iver hver eneste gang skolerne holdt fridag. Dalle udviklede sig hurtigt til et væsentligt medlem af denne klike, med betydning både »opad« og »nedad«: Rabøl var ofte utålmodig, når vi andre »små« var lidt tungnemme, men Dalle, der i alder lå midt imellem, var den der diskret gik og forklarede og sikrede sig, at vi nu også havde forstået det hele. Her kom hans specielle temperament tidligt frem – han skulle også senere vise sig at være en villig og tålmodig underviser.

I 1966 begyndte han at læse biologi ved Københavns Universitet, og amatørstudierne blev gradvist afløst af mere fagligt videnskabelige interesser. Samtidig begyndte nyborgornitologerne at ekspandere til bl.a. Blåvand og Hesselø. Dalle fulgte med og kom gradvist ind i egentligt fuglestationsarbejde, og de følgende år blev de produktive i hans liv. Hans første artikler i DOFT var to arbejder sammen med Jørgen Rabøl om nattrækkende småfugles orientering. I Rabøl & Petersen (1971) var han med til at fremlægge evidens for Rabøls »målområde« – hypotese, der dengang interesserede ham meget, og i Petersen & Rabøl (1972) blev der beskrevet orienteringsforsøg i hhv. overskyet og stjerneklart vejr. Det førte til en påvisning af, at fugle også kan orientere sig under en skyet himmel, noget man dengang ikke mente, de kunne.

Samtidig var han i fuld gang med at bygge sin egen forskning op. Trækfugle bruger fedt som »brændstof«, og Dalle begyndte at interessere sig for nattrækkende småfugles opbygning af fedtreserver – især for den måde, hvorpå de dagligt supplerede op på rasteplasserne. Hans foretrukne art var Rødhals. De indledende undersøgelser udførte han på Hesselø i foråret 1971, og resultaterne blev offentliggjort i DOFT i 1972. De var ganske spændende. Han kunne ikke alene vise, at fuglene tog på i vægt i løbet af dagen, men også at den stigende fødemængde hen igennem foråret gav sig udslag i, at rastende Rødhalse i maj bygger deres vægt hurtigere op end i april. Han viste også, at den daglige vægtstigning går hurtigere i solskin (p.g.a. større insektaktivitet, d.v.s. mere mad) end i overskyet vejr. Det er med andre ord risikabelt at være en lille trækfugl, både tidligt på året og i dårligt vejr. Disse resultater hang smukt sammen med andre, der blev publiceret i Ornis Scandinavica (Rabøl & Petersen 1973). Her blev det ud fra genfangster af ringmærkede fugle undersøgt, hvor lang tid fuglene raster, og specielt for Rødhals blev det påvist, at fuglene trækker hurtigere igennem – med kortere rasttider – efterhånden som foråret skrider frem. Det kunne også vises ud fra rasttiderne, at forårstrækket generelt går hurtigere end efterårstrækket. Senere, i

sin upublicerede specialerapport, behandlede han bl.a. tilsvarende undersøgelser fra Christiansø. Her er der om foråret langt mindre fødemængder end på Hesselø, og svarende hertil taber Rødhalsene ofte direkte i vægt, når de raster på øen. Dette afspejles også i rastitiderne – fuglene bliver naturligt nok ikke så længe på Christiansø.

Han fandt også tid til at beskæftige sig med andre aspekter af fugletrækket. I 1974 behandlede han træk- ket af andefugle ved Blåvand i en artikel i DOFT, og i 1976 offentliggjorde han – ligeledes i DOFT – en artikel om ændringer i fangsttal af en række arter i perioden 1966-75 på Hesselø og Christiansø, med henblik på at bruge fangsttallene som bestandsindekser.

Det er meget få studerende, der allerede i løbet af deres studietid formår en sådan produktion, og Dalle virkede på det tidspunkt som et oplagt emne for en videnskabelig karriere. I 1973 blev han imidlertid ramt af en stor privat sorg og gik næsten fuldstændigt i stå med sine studier. Af natur var han vel heller ikke kreativ – snarere en fysisk doven skeptiker – og der kom til at gå fire år før han overvandt sig selv til at indlevere sit speciale og blive cand.scient. i biologi i 1977. I denne periode var tiderne blevet dårligere, og det kandidatstipendium han tidligere havde været næsten selvskreven til, fik han aldrig. Han havde heller ikke evnen til at »sælge sig selv« – hvilket han var helt på det rene med – og han var overbevist om, at han på forhånd havde tabt den begyndende konkurrence om stillinger. Han offentliggjorde som nævnt aldrig sit speciale, og selv om han i de senere år var meget i felten på Christiansø havde man indtryk af, at han forskede mest for sin egen fornøjelses skyld. Der kom i hvert fald aldrig noget på tryk. Fagligt set havde Dalle givet op, hvilket var meget trist, ikke mindst fordi hans undersøgelser havde så spændende perspektiver i retning af egentligt økologiske problemstillinger for trækfugle.

Dalle så meget dårligt, hvilket er et åbenbart handicap for en feltornitolog. Selv sagde han ikke meget derom, men ind imellem fremgik det, at han følte sig noget hæmmet i sine udfoldelsesmuligheder af sin nærsynethed. Han var i hvert fald umådelig stolt, hver gang han selv havde opdaget en sjældenhed. Til gengæld var han glimrende i stand til at hævde sig med sin viden og skarpe intelligens, og det er næppe tilfældigt, at det først og fremmest blev ringmærkning han valgte at beskæftige sig med.

På det menneskelige plan var Dalle helt sin egen. Han havde en indgroet trang til at være sig selv, kombineret med en enorm stædighed: ingen skulle komme og fortælle ham, hvordan han skulle se ud eller optræde. Især i de unge år var han nok lidt ofte til grin i foreningen, men med sin skarpe, barokke replik, der kunne være ustyrligt morsom, fik han med tiden det meste af latteren over på sin side. Vi andre blev jo også ældre. I de senere år kom han ikke meget i DOF. Hans egen uddannelse til fagzoolog faldt i den periode, hvor foreningen udviklede sig fra at bære et

fagzoologisk præg til at dække bredere naturinteresser, og det skilte klart nok. Til gengæld traf han mange ornitologer privat, bl.a. på Christiansø, som han var faldet totalt for, og hvor han sammen med Flemming Christensen opholdt sig i længere perioder hvert år. I København stod hans dør altid åben for fuglevennerne, og vi var mange, der benyttede os af det. Fagligt var han altid villig til at diskutere, og ikke så få har nydt godt af hans viden om statistisk analyse af datamaterialer og hans evne til at give relevant kritik, men også på andre områder kunne man altid finde forståelse hos ham. Han opretholdt en facade, der ikke var specielt indbydende, men bagved gemte der sig i virkeligheden et meget rart og varmt menneske med en stærk trang til at vise omsorg for alle, der havde brug for det.

Dalle fik kun et kort liv, og fagligt og socialt gik meget måske skævt for ham. På den anden side endte han i en tilværelse, som i stor udstrækning var hans eget valg, og sådan så han det også selv. Han havde fundet en plads og en rolle, der måske var beskedene og uambitiøse, men til gengæld fyldte han den på en sådan måde, at vi er mange der vil savne ham.

Henning Noer

PUBLIKATIONER

- Rabøl, J. & F.D. Petersen 1971: Experiments on the orientation of nightmigrating Passerines in Denmark, autumn 1969. Comparisons of the reactions at 6 different sites. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 65: 20-26.
- Petersen, F.D. 1972: Weight-changes at Hesselø in nightmigrating Passerines due to time of day, season and environmental factors. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 66: 97-107.
- Petersen, F.D. & J. Rabøl 1972: Comparison of the overcast and starry sky orientation in nightmigrating Passerines. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 66: 113-122.
- Møller, H.U.S. & F.D. Petersen 1972: Hesselø 1971. – Feltornithologen 14: 154-157.
- Rabøl, J. & F.D. Petersen 1973: Lengths of resting time in various night-migrating Passerines at Hesselø, Southern Kattegat, Denmark. – *Ornis Scand.* 4: 33-46.
- Petersen, F.D. 1974: Trækket af ænder *Anatinae* ved Blåvand 1963-71. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 68: 25-37.
- Petersen, F.D. 1976: Changes in numbers of migrants ringed at Danish bird observatories during the years 1966-75. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 70: 17-20.
- Petersen, F.D. 1976: Økologiske undersøgelser over vægtændringen i løbet af dagen hos Rødhals (*Eritacus rubecula*), der raster på Hesselø og Christiansø under trækket. – Dupl. speciale-rapport, Zoologisk Laboratorium, København.